

RIHLA

KULTAMUSEON TIEDOTUSLEHTI 2/2023

SISÄLLYSLUETTELO

Asiakaspalvelupäälliköltä	3	Peruskorjaus, suunnittelun 2. vaihe valmis ...	8
Ajankohtaiset kuulumiset	4	Talkoot	9
Kultamuseo hakee		Syystalkoot	9
uutta johtajaa	4	Kesätalkoot ja Hevoskuru	10
Vilkas kesä museolla	4	Pahaojan ja Moberginajan	
Talven aukioloajat	5	talkoot	11
Talvikauden parkkipaikat	5	Tulevat talkoot	12
Kultamuseo Matkamessuilla 2024 ..	5		
Museon juhluvuosi loppusuoralla ...	5	Arkistojen aarteita	13
Hiput-näyttelu jatkuu			
vappuun 2024	6		
2024 vaihtuvassa näyttelyssä sotien			
vaikutuksesta kullankaivuun ja -kai			
vajiin	6		
Härkäselän sisäpanelointi valmis	7		
Kultamuseon tuki ry:n kokous	7		

Kansikuva:

Härkäselän rakennus talven sinisessä hämärässä. Rakennuksen korjauksessa on päästy sisätiloihin saakka, minkä jälkeen vihdoin voidaan päivittää aiemmin laadittu näyttelysuunnitelma ja pystyttää kivi- ja mineraalinäyttely yleisöä varten.

Rihlan aineisto on vapaata kopiotavaksi
mainitsemalla alkuperä.

ISSN 0780-7988

Kultamuseon tiedotuslehti

Vastaava toimittaja:

Hanna Mattila

Kultamuseo,

Tankavaarantie 11 C, 99695 Tankavaara

www.kultamuseo.fi

info@kultamuseo.fi

Rihlan kuvat Kultamuseo, ellei toisin mainita.

Ilmoitushinnat: 1/1 sivu 80€, 1/2 sivua 50€

(ei lisättävää arvonlisäveroa).

Kultamuseon aukioloajat:

1.10.-31.5. avoinna ma-pe klo 10-16

1.6.-30.9. avoinna joka päivä klo 10-17

Pääsyliput:

Aikuiset 12€/hlö

Eläkeläiset ja opiskelijat 10€/hlö

Lapset 7-16 v. 6€/hlö

Lapset alle 7 v. ilmaiseksi

Perhelippu (2 aik. + 1-2 lasta) 27€

Ryhmät (yli 10 hlöä) 10€/hlö

ASIAKASPALVELUPÄÄLLIKÖLTÄ

Asiakaspalvelun terveiset täältä hei!

Perinteisesti Kultamuseolla asiakaspalvelua on hoidettu sesonkina kesätyöntekijöiden voimin, ja muulloin vakihenkilökunta on päivystänyt lipputiskillä muiden töiden ohessa.

Museolla ympärivuotinen asiakaspalvelun vastuuhenkilön rooli on uusi, ja siihen minut vakinaistettiin viime talvena - tittelinä on nykyisin asiakaspalvelupäällikkö. Nimikkeekin mukaisesti asiakas on työnkuvan keskiössä – parasta antia työssä ovatkin museovieraat, jotka näyttelykäynnin jälkeen julistavat isoon ääneen oppineensa uusia puolia kullankaivuusta, ja parhaimmillaan kehuvat jopa sairastuneensa kultakumeeseen!

Asiakaspalvelun arkipäivään kuuluu toki museovieraiden kohtaamisen lisäksi paljon muutakin: asiakaspalvelupäällikön voi tavoittaa mm. museon infon puhelimesta tai sähköpostista, somesta tai opastamasta sekä näyttelykierroksilla että kullanhuhdonnassa, siivoamasta, edustamassa museota eri tapahtumissa tai kastelemasta kukkia. Kesäkaudella kausityöntekijät ovat myös asiakaspalvelupäällikön siiven alla. Kaikki nämä tehtävät on ennen jaettu henkilökunnan kesken.

Kultamuseolle ”asiakas”, tai paremmin sanottuna museovieras, on tärkeä – tuovathan museokävijät merkittävän osan toiminnan rahoituksesta. Laadukas asiakaspalvelu on nykyään monella tapaa valtti ja jopa itsestäänselvyys, jonka puute huomataan.

Asiakaspalvelun, eli lipunmyynnin, neuvonnan, opastuksen ja viestinnän laatuun kannattaa siis panostaa, ja helpoin keino siihen on yhdenmukaistaa ja keskittää asiat yksiin käsiin – asiakaspalvelupäällikölle!

Vilma Valolahti, asiakaspalvelupäällikkö

Vilma Valolahti

AJANKOHTAISET KUULUMISET

Kultamuseo hakee uutta johtajaa

Kultamuseon museonjohtaja FM Teresa Töntsön työsuhde päättyi 31.10.2023. Työsuhde päättyi koeajalla luottamuspujan vuoksi.

Kultamuseo on käynnistänyt uuden museonjohtajan haun. Sen vaiheista tiedotetaan museon nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Sillä välin va. museonjohtajana toimii oman tehtävänsä ohessa kokoelmapäällikkö FM Hanna Mattila.

Vilkas kesä museolla

Kesäkausi ja syyskuu 2023 olivat museolla vilkkaampia kuin edellisvuonna. Tuolloin kävijämäärää painoivat mm. Ukrainan sodan aiheuttama epävarmuus sekä huomattavasti kohonneet polttoaine- ja muut kustannukset. Koronan vaikutukset eri puolilla maailmaa näkyivät vielä myös.

Nyt nelostiellä oli jälleen ns. normaalimpi määrä liikkuja. Samoin kansainvälisten matkailijoiden määrä jatkoi nousuaan edellisiin muutamaan vuoteen verrattuna.

Talven aukioloajat

Talvikaudella 2023-24 (1.10. – 31.5) Kultamuseo on avoinna ma-pe 10-16. Museo on suljettu viikonloppuisin ja juhlapäivinä. Nämä arjen juhlapäivät ovat seuraavat:

2023: 6.12 ja 25.-26.12

2024: 1.1, 29.3, 1.4, 1.5, 9.5, 6.12, 24.-26.12.

Kesäkuun alussa 2024 siirrymme kesäkauden aukioloon, jolloin museo on avoinna joka päivä klo 10-17.

Ivalon kirjastossa järjestetyssä muistelulla koelmapäällikköä auttoivat kultahistorian muiste-
luihin johdattelussa konkarit Aila Mikkonen ja Antti
Peronius.

Talvikauden parkkipaikat

Museon lähellä oleva parkkipaikka on käy-
tössä myös talvella. Lisäksi invaparkki on
siirretty aiempaa lähemmäksi, ihan kesäkahvilan
eteen, mistä on vain kymmenisen metriä portail-
le tai invaluisalle.

Kultamuseo Matkamessuilla 2024

Kultamuseo on tuttuun tapaan mukana Mat-
kamessuilla tammikuussa 2024, osana LND
(Lapland North Destinations) osastoa. Tarkem-
mat päivämäärät ovat 18.-21.1.2024 ja LND:n
osaston numero on 6e48. Mikäli satut olemaan
tammikuussa Helsingissä, tervetuloa piipahta-
maan ja tutustumaan – tai vain moikkaamaan!

Museon juhluvuosi loppusuoralla

Kultamuseon 50-vuotisjuhlalat ovat loppusuo-
ralla. Museo kiittää vapaaehtoisia, työnte-
kijöitä, asiakkaita sekä kaikkia yhteistyötahoja
ja tukijoita kuluneesta vuodesta. Lämmin kiitos!

Juhluvuosi käynnistyi maaliskuun lopulla,
jolloin järjestettiin museojuhlat sekä samassa
yhteydessä vaihtuvan näyttelyn avajaiset.
Kultasymposium seurasi juhlia ja seminaarissa
kuultiin mielenkiintoisia puheenvuoroja mm.
historiaan, lehtikultaan ja kullan syntyyn liittyen.

Kesäkaudella järjestettiin juhluvuoden kunniaksi
asiakkaille teemaopastuksia, jotka olivat
kestoltaan 15 tai 30 minuuttia. Pidemmät
opastukset järjestettiin joka arkipäivä viikoilla
24, 29 ja 30. Lyhyemmät tarinaopastukset
järjestettiin muilla viikoilla maanantaisin ja
tiistaisin kesäkuulta elokuun loppuun saakka.
Vaihtuva näyttely "Hiput" oli esillä Ivalon
kirjastossa juhannuksen jälkeiseltä viikolta
elokuun puoliväliin. Näyttelyn yhteydessä
järjestettiin 25.7. kirjastossa Inarin alueen
kultahistorian muisteluilta.

HIPUT-näyttely jatkuu vappuun 2024

Kiinnostusta herättänyt Kultamuseon vaihtuva näyttely HIPUT – Löytöjä Lapista jatkuu vuoden 2024 vappuun saakka. Näyttely on soveltuvalta osin nähtävillä myös Sodankylän kirjastossa helmikuussa 2024.

Näyttely kertoo Lapin kultahippulöydöistä eri aikoina ja eri paikoissa. Esimerkkihiput ja -tarinat poimittiin mukaan eri alueiden kattavuuden ja myös hippukopioiden saantimahdollisuuden mukaan. Tarinoissa löytyy esimerkkejä kaivajakonkareista, jotka ovat löytäneet oman isommuksensa vasta vuosikymmenien jälkeen. Toisaalta keltanokiakin on onnistunut, sillä joskus isompi hippu on löytynyt muutaman viikon kaivun jälkeen.

Vaihtuvassa näyttelyssä ovat myös isommuksien suurimpien hippujen tarinat kuvineen sekä hippukopiot ko. kultahipuista.

Tankavaarassa ennen sotia vaikuttaneella W. Thiedellä oli kullankaivun suhteen suunnitelmia, jotka kaatuivat toiseen maailmansotaan. Kuva: Ingelis Thieden kokoelma

2024-25 vaihtuvassa näyttelyssä sotien vaikutuksesta kullankaivuun ja -kaivajiin

Moni ei viime sotien historiaan liittyen tiedä, että kullankaivu Lapissa jatkui sota-aikana, mikäli se niillä paikoilla oli mahdollista – ja alueen kulta oli tiedossa. Tankavaarassakin kaivettiin kultaa mahdollisuuksien mukaan. Kaivajina olivat lähialueen nuoret, naiset ja vanhukset. Sotien jälkeen moni veteraani tuli Lapin kulta-MAILLE, etenkin Lemmenjoelle, joko suoraan tai tukkityömaiden kautta. Osa heistä jäi alueelle loppuelämäkseen, elinkautisiksi. Oli myös paikallisia veteraaneja, jotka kullankaivulla tekivät lisätienestää.

Talvi- ja jatkosotaa vaikutuksineen tuodaan näyttelyssä yleisesti esille. Lapin sotaan paneudutaan erityisesti, ja niiltä osin Tankavaaraankin ennen ja jälkeen sodan. Kullankaivuhan pohjoisessa Lapissa heti sotien jälkeen. Sodan jäljet näkyivät alueen kullankaivussa ja ihmiskohtaloissa, myös Tankavaarassa. Uusi vaihtuva näyttely avataan kesäkuussa 2024 ja se jatkuu vuoden 2025 toukokuuhun.

Härkäselän sisäpanelointi valmis

Kesän aikana paneloitiin Härkäselän rakennuksen sisäseiniä. Panelointi valmistui sopivasti ennen syksyn ensimmäisiä kylmiä kelejä. Sisätiloissa panelointia tiivistetään kattohirsien kohdalla köysillä jahka paneelien pinnoitukset saadaan keväällä valmiiksi. Esille jäävien hirsiseinien tilkkeeksi vaihdetaan ekovillan sijaan pellavarive tai -naru. Pellava ei aiheuta samankaltaisia reaktioita kuin ekovilla, ja alkuperäistä hirsiseinää pysytään näin ollen jättämään näkyville sisällä joka kerroksessa määrätyiltä osin.

Isompana työnä on vuoden 2024 keväällä sisäpanelointien pinnoittaminen sekä joidenkin porrasaukkojen naamiointi asiaankuuluvalla materiaalilla. Kolmanteen kerrokseen on kaavailtu kelluva mäntypuinen lattia entisen ja suurelta osin poistetun muovimaton sijaan. Lisäksi lämmitysratkaisu on jatkon kannalta mietittävä, vai onko sitä ollenkaan. Asiasta on konsultoitu Saamelaimuseo Siidan museomestaria, restaurointimestari Marko Korkeasaloa. Asiantuntemusta vaativaa

pinnoittamista (puuvaha tai -öljy) sekä kelluvaa mäntylattiaa varten on haettu lisärahoitusta museon omaisuuden lisäksi.

Kultamuseon tuki ry:n vuosikokous 24.3.2024

Kultamuseon tuki ry:n vuosikokous pidetään sunnuntaina **24.3.2024** alkaen kello **12.00 Kultamuseon auditoriossa.**

Vuosikokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Tervetuloa!

PERUSKORJAUS, SUUNNITTE- LUN 2. VAIHE VALMIS

Kultamuseon näyttelyrakennusten peruskorjauksen suunnittelun toinen vaihe saatiin päätökseen loka-marraskuun vaihteessa. Hanke venyi hieman, mutta seuraavaa vaihetta koskevat asiat saatiin paremmin selkiytettyä.

Projektin tuloksena on mm. hankesuunnitelma ja korjaussuunnitelma sekä arkkitehdeiltä saadut hankesuunnitelmaluonnokset (piirroset). Projektia oli toteuttamassa A-Insinöörit Oy kumppaneineen. Hanketta veti projekti-insinööri Heini Tuuliainen, A-Insinöörit Oy Lappi. Hankkeen rahoittamisessa suureksi avuksi olivat Sodankylän ja Inarin kuntien avustukset.

Lyhyesti: Museorakennusten ulkomitat pysyvät kutakuinkin samanlaisena rakennushistoriallisista syistä. Ainoa selkeä lisäosa olisi tulossa GW:n ja perusnäyttelyn yhdistävän käytävän viereen. Muutkin ulkoisiin mittoihin ei juuri tule muutoksia.

Sisällä otetaan näyttelyssä aiempaa paremmin huomioon saavutettavuus, esteettömyys ja muunneltavuus. Siten esimerkiksi näyttelytilan alkuun

on tulossa uusi invaramppi ja esimerkiksi auditorioon kaavaillaan induktiosilmukkaa.

Varastoissa huomioidaan nykyistä paremmin erilaiset olosuhdevaatimukset, kuten säädeltävä valaistus, tasaisen kosteuden ja lämmön säätö. Näyttelyissä otetaan huomioon sekä esineet että asiakkaat. Museon tiloja uusitaan vastaamaan paremmin nykyaikaisia vaatimuksia. Puhumattakaan siitä, että LVIS-puolelle tulee muutoksia.

Ulkoalueella hulevesien ohjaukset korjataan maanmuokkauksen avulla oikeaan suuntaan. Perusnäyttelyrakennuksessa on edessä mm. julkisivulaudoituksen uusimista. Kansainvälisen puolen rakennuksen kohdalla puolestaan kivet ja maa-aines siirretään kauemmaksi suorasta kosketuksesta seinän kanssa.

Asiakkaita ajatellaan entistä paremmilla kulkupasteilla ja parkkipaikalla, nykyistä parempi sellainen olisi luvassa henkilökunnallekin. Kaikissa vaiheissa pyritään huomioimaan kestävä kehityksen periaatteet.

TALKOOT

Syystalkoot

Syystalkoisiin oli jonkin verran kertynyt asioita tehtävälialle. Perinteiset ulkomuseoalueen siistiminen ja Mutterikämpän laitto talviteloilleen sujuivat vanhalla rutinilla, Nurmis-nukkekin kärättiin odottelemaan uutta kesää varastoon. Sotahistoriapolun kanuunan kesä- ja syyshuollosta on niin ikään muodostunut perinne.

Sen sijaan ylimääräistä hommaa löytyi jo aloite-
tuissa vanhojen Tankakullan mappien lajittelussa. Siinä auttoi parin talkoolaisen yhteinen asiantun-
temus kirjanpidosta ja alueen kisa- ja muusta his-
toriasta. Muutamassa asiassa käytiin lyhyt neu-

Ylhäällä. Syystalkoissa tarkistetaan vielä kertaalleen haravan kanssa ulkoalue talvea vasten ja ylimääräiset lehdet ja risut haravoidaan.

Ylhäällä oikealla. Traktorin kauha on osoittanut osaavissa käsissä käteväksi kuljetuskeinoksi isompia oksia ja raivattua pusikkoa ym. kuljetellessa.

vonpito kokoelmapäällikön kanssa. Sisätiloissa siirrettiin uuden museonjohtajan kanssa kaappeja eri paikkoihin, infopiste näytti sen jälkeen selkeämmältä ja siistimmältä asiakkaalle. Ulkomuseoalueella purettiin Kultalan saluunakopiossa ollut kultamaiden naisista kertova näyttely.

Yksi isoimmista hommista ulkoalueella oli kansainvälisen näyttelyrakennuksen Golden Worldin heti seinän vieressä olevat puut. Tällä kertaa oli talkoolaisissa mukana alan ammattilaisia, joten puunkaato pystyttiin toteuttamaan asianmukaisesti. Kultamuseo kiittää lämpimästi kaikkia mukana olleita!

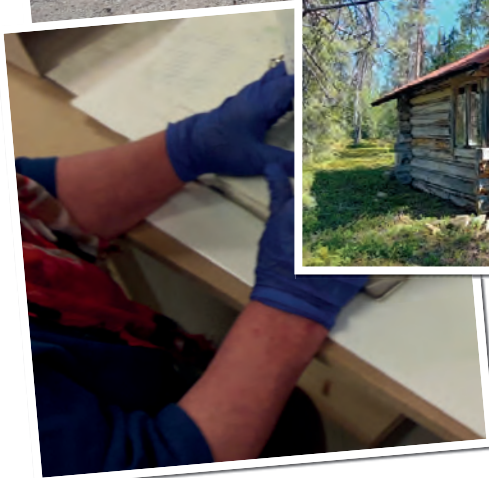
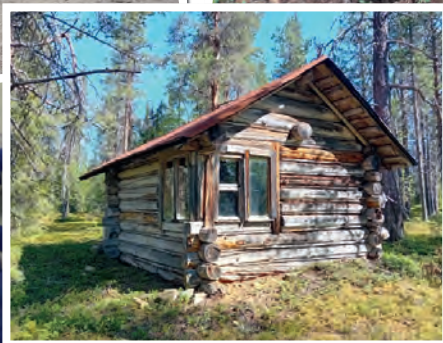
Kesän Kultalan kapakassa (kopio) esillä ollut kultamaiden naisista kertova näyttely ennen purkua.

Kesätalkoot ja Hevoskurun kämpppä

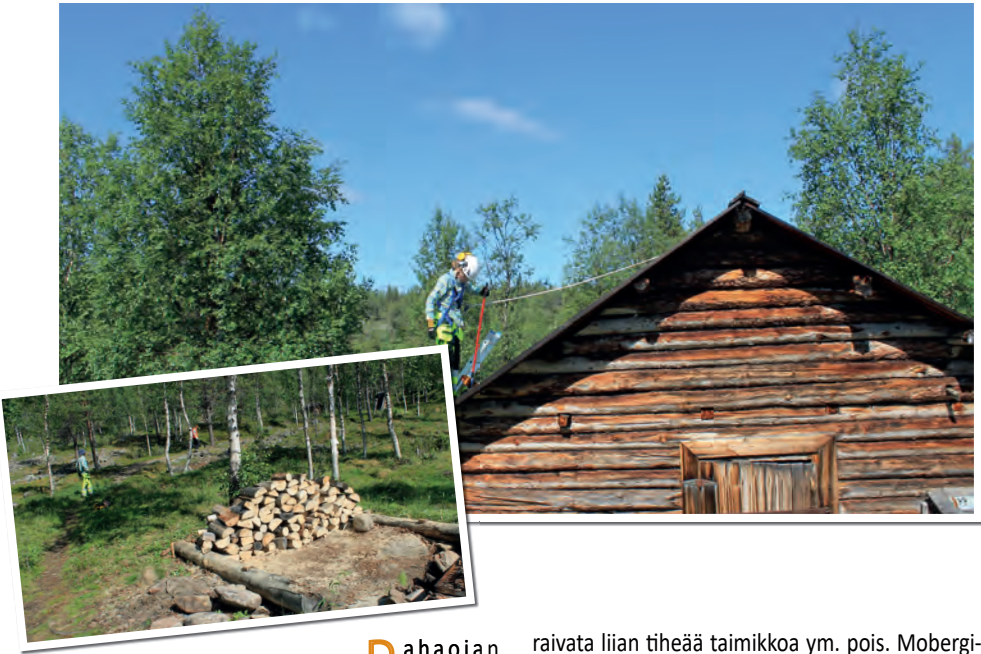
Kesätalkoot järjestettiin heti kesäkuun alussa, jolloin museo oli ehtinyt avautua kesäkauteen ollen avoinna koko viikonlopun. Se ei menoa haitannut, päinvastoin. Asiakkaita kiinnosti, kun museon alueella tapahtui tavanomaisesta poikkeavaa.

Näissä talkoissa järjesteltiin ja siistittiin totuttuun tapaan ulkoalue kesäkuuntoon: nukke-Nurminen tykö-tarpeineen karrattiin Mutterikämppään kesäksi, vedet patsaalle ja altaalle laitettiin kuntoon, pari auran kolhimaa pienekköä puuta kaadettiin jne. Sisällä riitti tekemistä mm. vanhojen kansioiden arkistomateriaalin läpikäynnissä. Ylimääräiset dokumentit lähtivät tietoturvalista tuhoamista kohti Rovaniemelle.

Heinäkuussa ehdittiin pitkästä aikaa käymään Hevoskurun kämppällä Tankavaaran ja Vuotson välillä. Koelmapääällikkö Hanna ja asiakaspalvelupääällikkö Vilma tarkistivat kämpän kunnon ja siivosivat paikkoja.

Pahaojan ja Moberginojan talkoot

Pahaojan ja Moberginojan maastotalkoisiin päästiin mittumaarin jälkeen. Talkoot järjestettiin yhteistyössä Metsähallituksen luontopalveluiden kanssa Pahaojan ja Mobergin kotaloiden ympäristöissä Sotajoen lähellä juhannuksen jälkeisellä viikolla. Sää vaihteli talkooviikolla iltaan asti jatkuvasta helteestä ukkoskuuron jälkeiseen viileämpään keliin. Kattoja tervatessa olisi toivonut sään olevan edes hie-
man viileämpi. Pahaojan kämpässä yöpyjät saivat nauttia viileämmistä sisätiloista, sillä helle ei ollut vielä yltänyt paksujen seinien läpi.

Pahaojalla siistittiin ja raivattiin ympäristöä puskista, kaivettiin päärakennuksen seinänvierustalta alimpien hirsien ympäriltä maata auki ja tervattiin sekä liiterin että saunan katot. Lisäksi höyrykoneelle menevän reitin ympäriltä ehdittiin

raivata liian tiheää taimikkoa ym. pois. Moberginojalla pääpaino oli saunan katon tervaamisessa, se saatiin juuri alta pois ennen ukkoskuuroa. Samoihin aikoihin ehdittiin tervata myös varaustuvan katto, autiotuvan katto jäi odottamaan seuraavaa kertaa.

Kiitokset reippaille talkoolaisille, olitte mahtavia!

Tulevat talkoot

Talvitalkoot järjestetään tulevana vuonna maaliskuun lopulla eli **pe-su 22.-24.3.2024**. Ajankohta on viikkoa ennen pääsiäistä. Luvassa on tuttuun tapaan hommia niin ulkona kuin sisäläkin. Tervetuloa!

Kesätalkoot järjestetään joko toukokuun lopussa tai ihan kesäkuun alussa, kelitilanteesta riippuen. Asiasta tiedotetaan talkoolistalle.

Maastotalkoot järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä Metsähallituksen kanssa. Asiaan tulee selvyys alkuvuoden aikana.

ARKISTOJEN AARTEITA

Perusnäyttelyrakennuksen harjannostajaisia vietetään 1982 suhteellisen runsaalla vierasjoukolla. Edessä on vielä sisäpuolen rakentamista ja näyttelyn pystytystä.

Tutkimusretkellä Lemmenjoen maastossa yli neljä vuosikymmentä sitten.

Tämä on Kultamuseon ensimmäinen oma näyttelyrakennus, Mutterikämpä. Se tuotiin hirsirakenteeltaan keuhkujen aikaan museon alueelle vuonna 1975. Sää oli ainakin joidenkin päivinä suosiollinen siirrolle.

*Toivotamme hyvää joulua ja
kultaista uutta vuotta 2024!*

